

27.1.2021

**Kaupunginmuseon lausunto Stoan ja Puhoksen alueen suunnittelu-
periaatteiden osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta**

HEL 2020-012989 T 10 03 06

Asemakaavapalvelut on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Stoan ja Puhoksen alueen suunnitteluperiaatteiden osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt lausua kantanaan seuraavaa.

Itäkeskuksessa kulttuurikeskus Stoan ja ostoskeskus Puhoksen alueelle laaditaan suunnitteluperiaatteet, joissa määritellään alueen suunnittelun keskeiset tavoitteet seuraaville vuosille, ja niiden pohjalta alueelle laaditaan myöhemmin asemakaavan muutoksia, julkisten ulkotilojen suunnitelmia ja liikennesuunnitelmia. Periaatteilla ohjataan eri alueiden käyttöä ja rakentamisen mittakaavaa, katuverkoston luonnetta, kaupunkiympäristön laatua sekä alueen liittymistä ympäröivään kaupunkirakenteeseen ja ympäristöön. Samalla suunnitteluperiaatteissa hahmotetaan alueen identiteettiä ja ominaispiirteitä.

Stoan ja Puhoksen alue oli osa marraskuussa 2020 ratkaistua ”Itä-Helsingin keskusta” -ideakilpailua. Kilpailussa toiseksi sijoittui ehdotus ITIS SITI, jota palkintolautakunta suositteli käytettäväksi lähtökohtana Stoan ja Puhoksen alueen jatkosuunnittelussa. Suunnitteluperiaatteet laaditaan palkitun kilpailuehdotuksen pohjalta niitä jatkokehittäen.

Alueen kehittämisessä tärkeimpiä tavoitteita ovat julkisen ympäristön viihtyisyyden parantaminen, Puhoksen vanhimman ja arkkitehtonisesti arvokkaimman rakennusosan säilyttäminen, Stoan kulttuuripalveluiden laajentamisen mahdollistaminen sekä kaupunkimaisen tehokas täydennysrakentaminen.

Stoan ja Puhoksen alue sisältyvät Puotinharjun lähiöön, jonka kaavan laati Pentti Ahola vuonna 1961. Kaava oli ensimmäinen, jonka Itä-Helsingin kaavoittajana tunnettu Ahola laati Helsingin kaupungille. Suunnitteluperiaatteissa tulisi käsitellä enemmän Stoan ja Puhoksen aluetta suhteessa ympäröivään Puotinharjuun ja sen kaavoitusihanteisiin. Tämä olisi tärkeää varsinkin kehittävien kulkureittien ja katu ympäristöjen kannalta.

Aholan kaavassa Turunlinnantie toimi kokoojakatuna, ja tätä kaavassa korostettiin jalankulkukäytävän puistomaisella luonteella. Ajatusta on

27.1.2021

jatkettu myös 1970-luvun lopun Itäkeskuksen monitoimitalon kaavassa. Museo esittää huolestuneisuutensa siihen, että täydennysrakentaminen perustuu heikolla käytöllä olevien viherkaistaleiden hyödyntämiseen. Vaikka viitesuunnitelman luonnoksessa on jonkin verran tuotu alkuperäistä ajatusta esille, tulisi julkisten ulkotilojen suunnittelua vielä täsmentää.

Suunnitteluperiaatteissa oleva täydennysrakentaminen perustuu osittain nykyisten rakennusten purkamiseen. Purettavaksi kaavailtujen rakennusten suhteen Päiväkoti Puotinharjun purkamisen edellytyksiä tulisi vielä täsmentää. Arkkitehti Ossi Leppämäen suunnittelema Olavinnantien lastentarha ja seimi –rakennus (nyk. Päiväkoti Puotinharju) kuuluu Puotinharjun aluekokonaisuuden varhaisimpiin rakennuksiin ja on eräs vanhimpia jäljellä olevia esikaupunkialueen päiväkodiksi suunniteltuja rakennuksia.

Päiväkoti historiallisena rakennustyyppinä on keskeinen ja merkityksellinen suomalaisen hyvinvointivaltio-kehitykseen ja lähiörakentamiseen kuuluva ilmiö. Lähiöiden tiivistämisen myötä lähiöiden alkuperäiset päiväkotirakennukset ovat erittäin uhanalaisia, johtuen tavoitteesta korvata ne entistä huomattavasti suuremmilla rakennuksilla. Tämän johdosta museo esittää, että suunnitteluperiaatteiden laatimisen rinnalla tulisi käynnistää rakennustyyppin historiallinen sektoritarkastelu, jotta on mahdollista arvottaa, mitä genren rakennuksista olisi syytä tai mahdollista säilyttää.

Suunnitteluperiaatteiden luonnoksessa on tarkoitus hahmottaa alueen identiteettiä ja ominaispiirteitä. Ainoa viittaus tähän on maininta; ”Rakennushankkeiden toteutuessa alueen identiteetti muuttuisi kaupunkimaisemmaksi”. Ottaen huomioon, että kilpailulla haettiin ”Itä-Helsingin keskustalle uutta, urbaanin keskustan imagoa ja identiteettiä, jonka lähtökohtana on alueelle ominainen särmikkyys ja omaleimaisuus”, on suunnitelmissa käsitelty identiteetin säilyttämis- /muuttamista/konstruointia liian vähän.

Lähtötiedoissa todetaan, että Puhoksesta on kehittynyt 2000-luvun aikana vilkas monikulttuurinen asiointi- ja kohtaamispaikka, mutta suunnitteluperiaatteiden luonnoksessa tästä ei mainita mitään. Suunnitteluperiaatteissa alueen identiteetti jää hahmottomaksi; periaatteissa ei määritellä kilpailun lähtökohtiin kuuluneita ”särmikkyyttä ja omaleimaisuutta”, ja samalla jää määrittelemättä mistä tekijöistä nämä ominaisuudet muodostuvat ja miten niitä suunnitteluperiaatteissa mahdollisesti siirretään eteenpäin. Tämä konkretisoituu erityisesti siinä toiminnallisessa tavoitteessa, miten Puhoksen kiinteistössä ostoskeskuksen nykyisen kaltainen toiminta säilytetään myös korjausten ja korvaavan uu-

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

3 (3)

27.1.2021

disrakentamisen jälkeen. Näihin tekijöihin tulisi jatkosuunnittelussa yksityiskohtaisesti paneutua.

Suunnitteluperiaatteissa Puhoksen ostoskeskuksen A-osan koillisnurkassa on rasterimerkintä sekä purkamiselle että säilyttämiselle. Periaatteissa tulee väärinkäsitysten välttämiseksi sekä avata että tarkentaa merkinnän sisältöä.

Alueen keskeinen julkinen ja tilaa luova veistos on kuvanveistäjä Hannu Sirenin vuonna 1984 valmistunut Stoa, jonka hahmo ja mittasuhteet suunniteltiin ja toteutettiin suhteessa ympäröiviin rakennuksiin. Tämä tulee huomioida aukiota rajaavan uudisrakentamisen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Lisätiedot

Juha Vuorinen, tutkija, puhelin: 310 36940
juha.h.vuorinen(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö